

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 116/2011-91

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe, V. H., t. č. vo väzbe a T. Ď., t. č. vo väzbe, zastúpených advokátom Mgr. R. T., B.,

1.1 v konaní vedenom Okresným súdom Považská Bystrica pod sp. zn. 2 T 248/2010 a Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby,

1.2 v konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 vo veci namietaného porušenia

a) čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu,

b) čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie,

c) čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania,

d) čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom byť považovaný za nevinného, dokiaľ vina nebola preukázaná zákonným spôsobom, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010 **p o r u š i l** čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom M. M., V. H. a T. Ď. na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby.

2. Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 **p o r u š i l** čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom V. H. a T. Ď. na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby.

3. Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 **p o r u š i l** čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom M. M., V. H. a T. Ď. na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu.

4. Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 **p o r u š i l** čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom M. M., V. H. a T. Ď. na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie.

5. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 2 Tos 70/2010-504 zo 16. decembra 2010 **z r u š u j e**.

6. Okresný súd Považská Bystrica je povinný zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie M. M., V. H. a T. Ď. v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

7. Krajský súd v Trenčíne je povinný zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie, a to M. M. v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), V. H. a T. Ď. v sume po 4 500 € (slovom štyritisícpäťsto eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

8. M. M., V. H. a T. Ď. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v sume 915,88 € (slovom deväťstopäťnásť eur a osemdesiatosem centov), ktorú sú Okresný súd Považská Bystrica a Krajský súd v Trenčíne povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právneho zástupcu Mgr. R. T., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

9. Sťažnosti M. M. v časti požadujúcej vyslovenie porušenia čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby v konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 nevyhovuje.

10. Sťažnosti M. M., V. H. a T. Ď. v časti požadujúcej zrušenie uznesenia Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 2 T 248/2010 z 18. októbra 2010, nariadenie neodkladne prepustiť M. M., V. H. a T. Ď. z väzby a priznanie zvyšku primeraného finančného zadost'učinenia M. M., V. H. a T. Ď. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 116/2011-45 z 30. marca 2011 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ 1“), V. H. (ďalej len „sťažovateľ 2“) a T. Ď. (ďalej len „sťažovateľ 3“, spolu len „sťažovatelia“)

1.1 v konaní vedenom Okresným súdom Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 T 248/2010 a Krajským súdom v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) pod

sp. zn. 2 Tos 70/2010 vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v súvislosti s právom na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby,

1.2 v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 vo veci namietaného porušenia

a) čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu,

b) čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie,

c) čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania,

d) čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru v súvislosti s právom byť považovaný za nevinného, dokiaľ vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovatelia podaním z 13. júla 2011, krajský súd vo vyjadrení z 23. mája 2011 a okresný súd v stanovisku zo 7. júna 2011 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa z 25. septembra 2007 bolo sťažovateľovi 2 a sťažovateľovi 3 vznesené obvinenie pre zločin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1 písm. a) a 3 písm. b) Trestného zákona a prečin nadržovania podľa § 339 ods. 1 Trestného zákona v spolupáchateľstve. Následne boli sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 25. septembra 2007 o 22.40 h zadržaní a 26. septembra 2007 o 15.30 h prepustení zo zadržania. Uznesením vyšetrovateľa z 13. júla 2009 bolo sťažovateľovi 1 vznesené obvinenie pre prečin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1 Trestného zákona formou účasti. Ďalším uznesením vyšetrovateľa z 13. júla 2009 bolo

aj sťažovateľovi 3 vznesené obvinenie pre prečin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1 Trestného zákona formou účastníctva. Uznesením iného vyšetrovateľa z 30. októbra 2007 bolo sťažovateľom vznesené obvinenie pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v spolupáchateľstve. Uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 45/07 z 31. októbra 2007 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 87/07 z 23. novembra 2007 bol sťažovateľ 2 z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby s tým, že táto začala 30. októbra 2007 o 12.00 h. Sťažovateľ 2 bol po uplynutí základnej šesťmesačnej lehoty trvania väzby 30. apríla 2008 prepustený. Uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 44/07 z 31. októbra 2007 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 86/07 z 23. novembra 2007 bol sťažovateľ 3 z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby s tým, že väzba začína 30. októbra 2007 o 12.00 h. Sťažovateľ 3 bol po uplynutí základnej šesťmesačnej lehoty trvania väzby 30. apríla 2008 prepustený. Uznesením vyšetrovateľa z 27. septembra 2008 bolo sťažovateľom vznesené obvinenie pre pokračovací zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Trenčín sp. zn. 0 Tp 72/2008 z 1. októbra 2008 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 98/08 z 30. októbra 2008 boli sťažovatelia z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku vzatí do väzby s tým, že väzba začala plynúť 27. septembra 2008. V tejto trestnej veci boli sťažovatelia na základe písomného príkazu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 10/2010 z 1. apríla 2010 prepustení z väzby 1. apríla 2010. Bezprostredne po prepustení z väzby 1. apríla 2010 boli sťažovatelia predvedení pred vyšetrovateľa činného v trestnej veci pre trestný čin krivej výpovede a krivej prisahy a zadržaní. Sťažovateľ 1 bol fakticky zadržaný 1. apríla 2010 o 19.10 h, sťažovateľ 2 1. apríla 2010 o 18.40 h a sťažovateľ 3 1. apríla 2010 o 18.52 h. Následne boli sťažovatelia ako obvinení vyšetrovateľom za prítomnosti zvolených obhajcov vypočutí, pričom tieto procesné úkony sa skončili 2. apríla 2010 o 4.10 h. Uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 16/2010 z 3. apríla 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 12/2010 z 15. apríla 2010 boli sťažovatelia vzatí do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

Podaním z 30. augusta 2010 doručeným prokurátorovi 2. septembra 2010 sťažovateľ 1 požiadal o prepustenie z väzby. Jeho žiadosť bola okresnému súdu predložená 6. septembra 2010. Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 48/2010 z 10. septembra 2010 bola žiadosť zamietnutá, pričom na základe sťažnosti podanej sťažovateľom 1 krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 39/2010 zo 4. októbra 2010 uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že okresný súd v rozpore so zákonom rozhodol o žiadosti sťažovateľa 1 z 30. augusta 2010 bez jeho predchádzajúceho výsluchu, pričom mu nebolo ani doručené stanovisko prokurátora k jeho žiadosti zo 6. septembra 2010. Podaním z 13. septembra 2010 doručeným prokurátorovi 14. septembra 2010 sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 požiadali prostredníctvom obhajcu o prepustenie z väzby. Žiadosť bola okresnému súdu predložená 17. septembra 2010. Prokurátor podaním z 30. septembra 2010 doručeným okresnému súdu toho istého dňa podal na sťažovateľov obžalobu, ktorá im bola doručená 8. októbra 2010. Konanie o obžalobe je vedené okresným súdom pod sp. zn. 2 T 248/2010. Obžaloba údajné konanie sťažovateľov kvalifikovala ako prečin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1 Trestného zákona a prečin nadržovania podľa § 339 ods. 1 Trestného zákona v spolupáchateľstve, resp. formou účasti. Podaním z 12. októbra 2010 doručeným okresnému súdu vopred faxom toho istého dňa sa sťažovatelia vyjadrili k obžalobe, pričom navrhli, aby ju okresný súd odmietol a vrátil vec prokurátorovi pre závažné procesné chyby v prípravnom konaní. Okresný súd nariadil na 13. október 2010 o 8.30 h výsluch sťažovateľov pre účely rozhodnutia o žiadostiach z 30. augusta 2010, resp. 13. septembra 2010. Sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 sa vzdali práva byť vypočutí a podaním z 11. októbra 2010 požiadali o rozhodnutie v ich neprítomnosti. Rozhodovania o žiadostiach z 30. augusta 2010 a 13. septembra 2010 sa 13. októbra 2010 zúčastnil len sťažovateľ 1, ktorý hneď v úvode namietal, že ani sťažovatelia, ale ani ich obhajcovia neboli upovedomení o tom, že sa má rozhodovať aj o ich ponechaní vo väzbe. Následne, 13. októbra 2010 boli sťažovatelia a ich obhajcovia upovedomení o novom termíne výsluchu sťažovateľov v súvislosti s rozhodovaním o väzbe podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku a o žiadostiach o prepustenie z väzby. Termín bol stanovený na 18. október 2010 o 8.30 h. Spolu s upovedomením boli sťažovateľom a ich obhajcom doručené aj stanoviská prokurátora

zo 6. septembra 2010 a 16. septembra 2010. Sťažovateľ 1 podaním z 13. októbra 2010 navrhol odňatie veci z pôsobnosti krajského súdu a jej prikázanie do pôsobnosti Krajského súdu v Žiline. Podaním z 15. októbra 2010 sa sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 vzdali práva byť vypočutí a požiadali o rozhodnutie o väzbe podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku a o žiadostiach z 13. septembra 2010 v ich neprítomnosti. Z vyjadrení sťažovateľov uvedených v zápisnici okresného súdu z 18. októbra 2010 vyplýva, že sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 opätovne požiadali o rozhodovanie v ich neprítomnosti a bez ich výsluchu. Sťažovateľ 1 potom, ako mu bolo umožnené nahliadnuť do spisu, rovnako požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 z 18. októbra 2010 bolo rozhodnuté v bode I tak, že podľa § 238 ods. 3, ako aj § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa sťažovatelia ponechávajú vo väzbe. V bode II bolo rozhodnuté tak, že podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku sa žiadosti o prepustenie z väzby z 30. augusta 2010 a 13. septembra 2010 zamietajú. Uznesenie okresného súdu bolo sťažovateľom oznámené podľa § 179 ods. 1 Trestného poriadku doručením rovnopisu uznesenia do Ústavu na výkon väzby Ž. 18. októbra 2010 v čase od 14.00 h do 15.00 h. Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia prostredníctvom obhajcu sťažnosti z 2. novembra 2010. Zo sťažností okrem iného vyplýva, že o uložení poštovej zásielky obsahujúcej uznesenie bol obhajca poštovým doručovateľom upovedomený 22. októbra 2010 a túto zásielku si vyzdvihol na pošte 27. októbra 2010 (v lehote troch pracovných dní podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku).

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ndt 16/2010 z 8. decembra 2010 bolo rozhodnuté, že podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku trestná vec sťažovateľov vedená krajským súdom pod sp. zn. 2 Nto 7/2010, 2 Tos 71/2010 a 2 Tos 70/2010 sa tomuto súdu neodníma. Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Nto 7/2010 zo 16. decembra 2010 bolo rozhodnuté, že podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku sa trestná vec sťažovateľov vedená okresným súdom pod sp. zn. 2 T 248/2010 tomuto súdu neodníma.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 70/2010 zo 16. decembra 2010 bolo rozhodnuté v bode I tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sa sťažnosti

zamietajú ako oneskorene podané, a v bode II tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa sťažnosti zamietajú. Uznesenie krajského súdu bolo doručené sťažovateľom 28. decembra 2010 a ich obhajcom 27. decembra 2010.

Konanie o žiadosti sťažovateľa 1 o prepustenie z väzby z 30. augusta 2010 trvalo takmer 4 mesiace. Konanie o žiadostiach sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 o prepustenie z väzby z 13. septembra 2010 trvalo viac ako 3 mesiace.

**a) K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru
v súvislosti s právom na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby**

Keďže konanie o žiadosti sťažovateľa 1 o prepustenie z väzby z 30. augusta 2010 trvalo do 27. decembra 2010 a konanie o žiadostiach sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 o prepustenie z väzby zo 14. septembra 2010 trvalo tiež do 27. decembra 2010, postupom okresného súdu a krajského súdu boli porušené označené práva sťažovateľov na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby. Pokiaľ krajský súd v uznesení zo 16. decembra 2010 uvádza, že pred rozhodnutím o sťažnostiach sťažovateľov spis zaslal najvyššiemu súdu na rozhodnutie o návrhu sťažovateľa 1 na odňatie a prikázanie veci, treba uviesť, že vzhľadom na prioritu dohovoru mal krajský súd povinnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru o sťažnostiach rozhodnúť urýchlene. Sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 boli na svojom práve na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby ukrátení na úkor vybavenia návrhu sťažovateľa 1 na odňatie a prikázanie veci, čo nemožno považovať za ústavne akceptovateľné. Krajský súd mal postupovať tak, aby všetky práva boli dôsledne zachované, pričom mal zohľadniť značné preťahy spôsobené nesprávnym postupom okresného súdu, ktoré vyústili v prípade sťažovateľa 1 do zrušenia jeho uznesenia sp. zn. 0 Tp 48/2010 z 10. septembra 2010, ktorým bolo rozhodnuté o žiadosti z 30. augusta 2010 prvýkrát. Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 39/2010 zo 4. októbra 2010, ktorým bolo uznesenie okresného súdu z 10. septembra 2010 zrušené, vyplýva, že okresný súd sťažnosť sťažovateľa 1 spolu so spisom predložil krajskému súdu až 1. októbra 2010. Možno teda uzavrieť, že porušenia označených práv sťažovateľov sa dopustil tak okresný súd, ako aj krajský súd.

b) K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 Tos 70/2010 zo 16. decembra 2010 vyplýva, že uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 z 18. októbra 2010 mohol okresný súd vyhlásiť aj v neprítomnosti osôb, ktorých sa uznesenie dotýkalo, a že tieto osoby oprávnené na podanie sťažnosti už nemajú právo podať sťažnosť v lehote počítanej od oznámenia uznesenia doručením jeho rovnopisu, hoci neboli prítomné pri vyhlásení uznesenia okresného súdu.

Sťažovatelia sa s takýmto výkladom nestotožňujú a považujú ho za ústavne nekonformný a porušujúci ich základné práva. Nevyhlasujú sa tie uznesenia, ktoré boli urobené bez účasti osoby, ktorej sa uznesenie týka, mimo hlavného pojednávania, verejného alebo neverejného zasadnutia. Oznámenie uznesenia sa robí buď vyhlásením uznesenia v prítomnosti toho, komu treba uznesenie oznámiť, alebo doručením rovnopisu uznesenia, ak taká osoba nie je prítomná. Pokiaľ sa v uznesení krajského súdu uvádza, že sťažovatelia boli prítomní na procesnom úkone okresného súdu 18. októbra 2010, sťažovatelia považujú tento záver za arbitrárny. Zápisnica z úkonu je dôkazom o priebehu úkonu, pričom zo zápisnice okresného súdu z 18. októbra 2010 vyplýva, že samosudca bez prítomnosti sťažovateľov a ich obhajcov oboznámil prokurátora so žiadosťami sťažovateľov o prepustenie z väzby, obžalobou a podstatným obsahom spisu. Prokurátor následne navrhol, aby sťažovatelia boli ponechaní vo väzbe a aby ich žiadosti o prepustenie z väzby boli zamietnuté. Na to potom samosudca vyhlásil v neprítomnosti sťažovateľov a ich obhajcov uznesenie.

Ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku dáva obžalovanému právo na rozhodovanie o väzbe v jeho neprítomnosti a bez jeho výsluchu. Sťažovatelia toto právo využili. Za uplatňovanie procesných oprávnení vyplývajúcich z Trestného poriadku nemožno sťažovateľov sankcionovať krátením ich práva na obhajobu. Ich neprítomnosťou vznikla legitímna prekážka brániaca vyhláseniu uznesenia. V tejto súvislosti nemožno opomenúť, že podľa zápisnice okresného súdu z 18. októbra 2010 sa úkon vykonával

v neprítomnosti sťažovateľov a v závere je výslovne uvedené, že uznesenie bude sťažovateľom doručené. Obhajcovia sťažovateľov neboli pri úkone prítomní a svoju neúčast písomne ospravedlnili. Pritom boli o úkone upovedomení až 13. októbra 2010, čím sa vytvorila objektívna časová tieseň a prekážka v ich účasti na úkone. To samo osebe bráni nevyslovenému záveru krajského súdu o tom, že nezúčastnením sa na úkone sťažovatelia a ich obhajcovia sa v podstate vzdali práva na podanie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 18. októbra 2010. Okresný súd a krajský súd mali povinnosť postupovať tak, aby sťažovateľom a obhajcom umožnili reálne a účinné uplatnenie ich práv na obhajobu, mali teda povinnosť vykladať a aplikovať ustanovenia Trestného poriadku ústavne konformným spôsobom. Povinnosťou všetkých vo veci konajúcich štátnych orgánov je umožniť obvinenému uplatnenie práva tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Postupom okresného súdu a krajského súdu však sťažovateľom nebolo umožnené uplatňovať právo na obhajobu a toto základné právo sa v ich prípade stalo vyložene teoretickým, iluzórnym a neúčinným. Trestný poriadok upravuje spôsob rozhodovania súdu v situáciách, keď osoba, ktorá môže byť uznesením dotknutá, na úkone prítomná nie je, a preto sa uznesenie nevyhlasuje, ale zásadne oznamuje doručením rovnopisu. Keď dôjde k situácii, že osobám, ktorých sa uznesenie dotýka, nemožno toto uznesenie oznámiť jeho vyhlásením, má súd aplikovať ustanovenia Trestného poriadku vzťahujúce sa na oznámenie uznesenia doručením rovnopisu spolu s poučením o opravnom prostriedku a lehotou počítanou od takéhoto oznámenia, čo predstavuje v tejto situácii ustanovenie § 187 ods. 1 Trestného poriadku. Táto povinnosť vyplýva zo zásady prednosti ústavne konformného výkladu právnej normy tak, aby právo na obhajobu nestratilo svoj reálny obsah a zmysel, nestalo sa teoretickým a iluzórnym, a teda aby neboli krátené základné práva osôb, na ktoré sa právna norma aplikuje. Špeciálna právna úprava o podaní sťažnosti len ihneď po vyhlásení uznesenia (§ 83 ods. 2 Trestného poriadku) by už naznačeným spôsobom nebola dotknutá, pretože sa vzťahuje na procesné situácie, keď sú osoby oprávnené na podanie sťažnosti prítomné na úkone a pri samotnom vyhlásení uznesenia, čo korešponduje s ustanovením § 179 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého je vyhlásenie jednou z foriem oznamovania uznesenia. Ak je obvinený vo väzbe, ustanovenie § 179 ods. 3 Trestného poriadku ustanovuje povinnosť oznámiť uznesenie obvinenému a aj jeho obhajcovi. Obhajcovia sťažovateľov boli oprávnení podať proti uzneseniu okresného súdu z 18. októbra 2010

v bode I sťažnosť (§ 44 ods. 2 Trestného poriadku). Zápisnica z úkonu okresného súdu z 18. októbra 2010 bola skončená o 11.30 h. Uznesenie bolo sťažovateľom a ich obhajcom oznámené doručením rovnopisu až niekoľko hodín, resp. dní po jeho vyhlásení, pri ktorom prítomní neboli, resp. byť nemohli. Z týchto skutočností vyplýva, že sťažovateľom a ich obhajcom okresný súd odňal reálnu možnosť podania sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 18. októbra 2010 vo výroku v bode I, ktorým boli ponechaní vo väzbe. Uznesenie sa v tomto bode stalo v zmysle § 184 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku právoplatným skôr, ako bolo oznámené osobám, ktoré mali mať možnosť podať proti uzneseniu sťažnosť. Z uznesenia krajského súdu zo 16. decembra 2010 je zrejmé, že tento mal vedomosť o neprítomnosti sťažovateľov a ich písomne ospravedlnených obhajcov pri vyhlásení uznesenia okresného súdu z 18. októbra 2010 a že pri poučení o možnosti podania sťažnosti proti výroku v bode I len ihneď po vyhlásení uznesenia tak už sťažovatelia ani ich obhajcovia nemali reálnu možnosť podania sťažnosti potom, ako im toto uznesenie bolo oznámené doručením jeho rovnopisu v čase, keď bolo právoplatné. V nadväznosti na dosiaľ uvedené treba takýto postup a rozhodnutie považovať za nepredvídateľné a porušujúce princíp právnej istoty. Ako rozhodujúci precedens treba vziať do úvahy písomný príkaz najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2010 z 1. apríla 2010, ktorým boli sťažovatelia ihneď prepustení z väzby. Z príkazu je zrejmé, že ak uznesenie o predĺžení väzby podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku nie je vyhlásené osobe, ktorej sa dotýka, je takáto osoba oprávnená podať sťažnosť v lehote 3 dní od oznámenia uznesenia doručením jeho rovnopisu. Situácia sťažovateľov je v danej veci takmer identická ako v precedentnom prípade. Sťažovatelia nemali ani možnosť namietat obsah zápisnice z úkonu okresného súdu z 18. októbra 2010 a zápisnicu im neumožnili ani podpísať.

Uznesenie okresného súdu z 18. októbra 2010 v bode I uvádza ponechanie sťažovateľov vo väzbe, avšak neuvádza dôvody tohto ponechania odkazom na príslušné ustanovenie § 71 ods. 1 Trestného poriadku. Samotný výrok o ponechaní sťažovateľov vo väzbe bez uvedenia dôvodov v zmysle § 71 ods. 1 Trestného poriadku nie je ústavne akceptovateľný.

Podľa § 192 ods. 4 Trestného poriadku o sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby, rozhodne nadriadený súd najneskôr do

uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť. O sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní. Lehota väzby prípravného konania sťažovateľom uplynula 1. novembra 2010. Krajský súd rozhodol o sťažnosti až 16. decembra 2010. Keďže teda nestihol rozhodnúť do 1. novembra 2010, podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku bolo povinnosťou predsedu senátu krajského súdu písomným príkazom prepustiť sťažovateľov z väzby.

c) K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie

Hoci sťažovatelia vo svojich žiadostiach o prepustenie z väzby poukazovali na viaceré skutočnosti (od ich vzatia do väzby až do podania obžaloby bol vykonaný iba jeden procesný úkon, a teda nešlo o osobitne starostlivý a urýchlený postup, obhajcom nebolo umožnené preštudovať spis po skončení vyšetrovania, dá sa očakávať uloženie trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom, ďalšie závažné procesnoprávne pochybenia uvedené v návrhu sťažovateľa 1 na odňatie veci z pôsobnosti krajského súdu z 13. októbra 2010, poukaz na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa prípadov, v ktorých je obvinený stíhaný v dvoch samostatných trestných konaniach, pričom v jednom z nich je vo väzbe), okresný súd sa s týmito skutočnosťami nijako nevysporiadal, pričom nekonštatoval ani irelevantnosť tejto argumentácie. Pritom každá z uvedených námietok vyvracia nevyhnutnosť ponechania sťažovateľov vo väzbe. Pochybenie nenapravil ani krajský súd. Krajský súd sa nevysporiadal ani so závažnými argumentmi uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu.

d) K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania

Trestné konanie proti sťažovateľovi 2 a sťažovateľovi 3 prebieha od 25. septembra 2007 a proti sťažovateľovi 1 od 13. júla 2009, pričom nejde o skutkovo alebo právne zložitú vec. Ku dňu rozhodovania okresného súdu o ponechaní sťažovateľov vo väzbe boli sťažovatelia vo svojej podstate obmedzení na osobnej slobode po dobu takmer 31 mesiacov (v prípade sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3), resp. viac ako 15 mesiacov (v prípade

sťažovateľa 1). Takúto dobu nemožno v žiadnom prípade považovať za primeranú. S poukazom na vykonanie jediného procesného úkonu počas celého prípravného konania trvajúceho 7 mesiacov, nepatrnú závažnosť žalovaného trestného činu, očakávaný trest v prípade uznanej viny, bezúhonnú minulosť sťažovateľov a najmä neprimerane dlhé obmedzenie ich osobnej slobody vo svojej podstate aj v tomto konaní a trvanie väzby v čase rozhodovania okresného súdu a krajského súdu prekračovalo prípustné hranice trvania väzby podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

Krajský súd neskúmal dôsledne skutočnosti v prospech ďalšieho trvania väzby, ale ani skutočnosti hovoriace v neprospech. Samotné výpovede, ktorými sa mali sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 dopustiť trestného činu, sú procesne nepoužiteľné pred súdom, pretože boli vykonané spôsobom odporujúcim zákonu, keďže tieto údajne krivé výpovede neboli vykonané kontradiktórnym spôsobom (za účasti obhajcu sťažovateľa 1), pričom nešlo o neodkladné úkony. Vo vzťahu k sťažovateľovi 3, ktorý mal naviesť na krivú výpoveď J. Š., je podstatné, že samotný J. Š. trestne stíhaný nie je.

Pokiaľ sa všeobecné súdy odvolávajú na charakter trestnej činnosti sťažovateľov, neuvádzajú žiadnu konkrétnu skutočnosť, z ktorej by bolo možné vyvodiť záver o dôvodnosti ponechania sťažovateľov vo väzbe.

Skutočnosť, že sťažovatelia boli od začatia stíhania 25. septembra 2007 na slobode šesť mesiacov, počas ktorých spolupracovali s vyšetrovateľom a nedopustili sa protiprávneho konania či ovplyvňovania stíhania, svedčí jednoznačne o tom, že nemajú a ani nemali kolúzne zámery. Uvedená skutočnosť vyvracia aj dôvodnosť tzv. preventívnej väzby. Rovnako nemožno opomenúť ani skutočnosť, že sa o väzbe rozhodovalo tri a pol roka od spáchania skutku. Nie je ani možné odôvodňovať väzbu sťažovateľov poukazom na stíhanie vedené proti nim v inom konaní, a to vzhľadom na prezumpciu neviny.

K dôvodnosti trestného stíhania ako k materiálnej podmienke ponechania sťažovateľov vo väzbe nad rámec už uvedeného treba dodať, že proti sťažovateľom 2 a 3 začal trestné stíhanie nepríslušný policajt, keďže stíhanie nezačalo vykonaním zaisťovacieho úkonu, neodkladného úkonu, ale ani neopakovateľného úkonu. Všeobecné

súdy pochybili, keď sa zákonnosťou a dôvodnosťou obžaloby ako materiálnou podmienkou väzby zaoberali vyložene povrchno a formalisticky. K tomu treba dodať, že jediný svedok V. pôsobí ako tzv. „kajúcnik“ (osoba, ktorá svedčí aj z dôvodov obmedzenia trestného stíhania proti sebe, zo zisťujúcich dôvodov, z pomsty). Podľa existujúcej judikatúry je neprípustné odôvodňovať väzbu výpoveďou kajúcnikov.

**e) K namietanému porušeniu čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru
v súvislosti s právom byť považovaný za nevinného, dokiaľ vina nebola preukázaná
zákonným spôsobom**

Opieranie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku o prebiehajúce trestné stíhanie je v rozpore s označenými článkami ústavy a dohovoru, teda s prezumpciou neviny, keďže konanie iba prebieha a nebolo skončené právoplatným rozhodnutím súdu. Trestné stíhanie vedené proti obvinenému nemožno považovať za objektívnu skutočnosť postačujúcu na rozhodnutie o väzbe. Napriek tomu okresný súd v uznesení z 18. októbra 2010 uvádza, že *„Na obžalovaných sú podané ďalšie obžaloby, resp. sa vedie proti nim ďalšie trestné stíhanie, čo viedlo súd k tomu, že obmedzenie ich osobnej slobody im zabránilo v páchaní ďalšej trestnej činnosti.“* Z citátu jednoznačne vyplýva, že súd považuje sťažovateľov za páchatel'ov trestnej činnosti, z ktorej sú obžalovaní, resp. obvinení, čím zásadným spôsobom porušil ich právo na prezumpciu neviny.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažovatelia žiadajú vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 2 T 248/2010 a krajským súdom pod sp. zn. 2 Tos 70/2010 v už uvedených súvislostiach s tým, aby uznesenia okresného súdu z 18. októbra 2010 a krajského súdu zo 16. decembra 2010 boli zrušené a krajskému súdu sa prikázalo, aby neodkladne prepustil sťažovateľov z väzby. Sťažovatelia požadujú tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške po 10 000 € od okresného súdu a po 15 000 € od krajského súdu. Napokon sa domáhajú náhrady trov konania.

Z vyjadrenia podpredsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr 154/11 z 23. mája 2011 doručeného ústavnému súdu 26. mája 2011 vyplýva inter alia, že prijatú sťažnosť považuje za nedôvodnú a neopodstatnenú, pretože v konaní boli zachované práva sťažovateľov na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby v primeranej lehote. Krajský súd dospel na podklade zistených skutočností k záveru, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú tu dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchali sťažovatelia. Krajský súd po doručení trestného spisu z okresného súdu 15. novembra 2010 rozhodol 16. decembra 2010. Bezodkladnému a urýchlenému rozhodnutiu o sťažnostiach podaných sťažovateľmi bránila zákonná prekážka, a to skutočnosť, že sťažovateľ 1 podaním z 13. októbra 2010 navrhol odňať vec krajskému súdu. Aby krajský súd mohol o sťažnostiach zákonným spôsobom rozhodnúť, 16. novembra 2010 predložil spis najvyššiemu súdu, ktorý uznesením sp. zn. 3 Ndt 16/2010 z 8. decembra 2010 rozhodol, že sa trestná vec sťažovateľov krajskému súdu neodníma. Spis bol z najvyššieho súdu vrátený 14. decembra 2010 a krajský súd o sťažnostiach rozhodol 16. decembra 2010, teda prioritne, bezodkladne a bez akýchkoľvek prietáhov. Podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe bolo možné podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia. Keďže sťažovatelia, ale ani ich obhajcovia nepodali sťažnosti ihneď, krajský súd sťažnosti zamietol ako oneskorene podané s konštatovaním, že príslušný výrok uznesenia (bod I) nadobudol právoplatnosť ešte v ten deň, teda 18. októbra 2010, a to s poukazom na § 184 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Pokiaľ sťažovatelia namietajú, že krajský súd sa nevysporiadal s ich námietkami popierajúcimi nevyhnutnosť ich ponechania vo väzbe, treba uviesť, že u každého zo sťažovateľov sa samostatne a dôsledne skúmali dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, pričom sa nezistila zmena, resp. pominutie týchto dôvodov. Preto aj sťažnosti sťažovateľov proti bodu II uznesenia ako nedôvodné zamietol.

Z vyjadrenia podpredsedu okresného súdu sp. zn. Spr 1521/2011 zo 7. júna 2011 doručeného ústavnému súdu 13. júna 2011 vyplýva, že posúdenie dôvodnosti sťažnosti ponecháva na rozhodnutie ústavného súdu pri zohľadnení všetkých skutočností vyplývajúcich zo spisu okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 a spisu krajského súdu sp. zn. 2 Tos 70/2010.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľov z 13. júla 2011 doručenej ústavnému súdu 18. júla 2011 vyplýva inter alia, že hoci je pravdou, že po podaní návrhu na delegáciu z 13. októbra 2010 mohol krajský súd vykonať len nariadený úkon (§ 23 ods. 3 Trestného poriadku), napriek tomu návrh na delegáciu nebol prekážkou pre rozhodnutie o sťažnostiach proti uzneseniu okresného súdu. Žiaden zo sudcov krajského súdu sa necítil byť zaujatý, teda návrh na delegáciu neobsahoval dôležitý dôvod v zmysle § 23 ods. 1 Trestného poriadku, a preto vzhľadom na prednosť dohovoru a povinnosť krajského súdu urýchlene rozhodnúť o väzbe návrh na delegáciu nebol prekážkou pre rozhodnutie o sťažnostiach. V každom prípade však sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 žiadny návrh na delegáciu nepodali a vybavenie návrhu sťažovateľa 1 nemalo byť realizované na úkor ich práva na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby. Ak aj bol krajský súd toho názoru, že bez rozhodnutia o návrhu na delegáciu nie je možné rozhodnúť o sťažnostiach, nič mu nebránilo v tom, aby podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku per analogiam vylúčil rozhodovanie o sťažnostiach podaných sťažovateľom 2 a sťažovateľom 3 zo spoločného konania. Preto dĺžka konania na krajskom súde nebola v súlade s požiadavkou urýchleného rozhodnutia o zákonnosti väzby. Pokiaľ ide o primeranosť dĺžky konania pred okresným súdom, treba uviesť, že okresný súd bol týždne nečinný, neodôvodnené prietahy spôsobil tak pri predkladaní spisu krajskému súdu, ako aj pri doručovaní rozhodnutí krajského súdu sťažovateľom, pričom navyše vo vzťahu k sťažovateľovi 1 spôsobil prietahy aj nesprávnym postupom v konaní, čo vyústilo do zrušenia skoršieho uznesenia okresného súdu sp. zn. 0 Tp 48/2010 z 10. septembra 2010 krajským súdom. Krajský súd ani v uznesení zo 16. decembra 2010, ale ani v konaní pred ústavným súdom bližšie nerozvedol, z akých dôvodov stotožnil rozdielne pojmy „vyhlásenie uznesenia“ a „oznámenie uznesenia“, a prečo uznesenie zo 16. decembra 2010 nepovažuje za rozhodnutie. Už vôbec nie je z vyjadrenia krajského súdu zrejmé, na základe akého ustanovenia Trestného poriadku považoval za možné vyhlásiť uznesenie s účinkami jeho oznámenia v neprítomnosti osoby, ktorej sa uznesenie dotýka, a že uznesenie krajského súdu zo 16. decembra 2010 nie je v zmysle Trestného poriadku rozhodnutím, a preto ho možno vydať aj po uplynutí lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní. Taktiež nie je zrejmé, z akých dôvodov nemá obhajca obvineného právo podať sťažnosť za obvineného, keď pri vyhlásení uznesenia nebol

prítomný a uznesenie mu bolo oznámené až doručením jeho odpisu. Tak okresný súd, ako aj krajský súd sa vo svojich uzneseniach natoľko odchýlili od jednoznačného znenia viacerých ustanovení Trestného poriadku, že tým zásadným spôsobom popreli účel a význam týchto ustanovení. Krajský súd sa mylne domnieva, že nemá povinnosť reagovať na námietky sťažovateľov spochybňujúce nevyhnutnosť väzobného stíhania (uvedené v sťažnostiach z 2. novembra 2010) a že postačí, ak uvedie vlastné dôvody svedčiace pre potrebu väzby. Takýto záver je ústavne neakceptovateľný. Navyše, krajský súd ani nepoprel tú skutočnosť, že sa argumentáciou sťažovateľov uvedenou v sťažnostiach z 2. novembra 2010 nezaoberal.

Z podania okresného súdu z 21. júla 2011 doručeného ústavnému súdu faxom toho istého dňa vyplýva prehľad úkonov trestného konania na okresnom súde po podaní obžaloby. Inter alia sa tu uvádza, že spis bol vrátený z krajského súdu na ďalšie konanie po rozhodnutí o sťažnosti podanej sťažovateľmi 23. decembra 2010. Taktiež je zistiteľné, že dňom 1. apríla 2011 boli sťažovatelia prepustení z väzby, pričom v inej trestnej veci boli vzatí do väzby sudcom okresného súdu.

II.

Z prípisu prokurátora zo 6. septembra 2010 vyplýva, že ním bola okresnému súdu predložená žiadosť sťažovateľa 1 o prepustenie z väzby z 30. augusta 2010. Prípis bol okresnému súdu doručený 6. septembra 2010.

Z prípisu prokurátora zo 16. septembra 2010 vyplýva, že ním bola okresnému súdu predložená žiadosť sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 o prepustenie z väzby z 13. septembra 2010. Prípis bol okresnému súdu doručený 17. septembra 2010.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 Tpo 39/2010-16 zo 4. októbra 2010 vyplýva, že ním bolo zrušené uznesenie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 48/2010 z 10. septembra 2010, pričom okresnému súdu bolo uložené, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Napadnutým uznesením okresného súdu bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa 1 z 30. augusta 2010 o prepustenie z väzby. Spis okresného súdu bol krajskému súdu spolu so sťažnosťou predložený 1. októbra 2010. Podľa názoru krajského súdu okresný súd postupoval v rozpore

so zákonom, keď rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľa 1 o prepustenie z väzby bez jeho predchádzajúceho výsluchu, hoci takéto rozhodnutie je tiež rozhodnutím o väzbe.

Z podania prokurátora z 30. septembra 2010 vyplýva, že ním podal obžalobu na sťažovateľov, ktorá bola okresnému súdu doručená 30. septembra 2010 a je tam vedená pod sp. zn. 2 T 248/2010.

Zo zápisnice okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 z 13. októbra 2010 vyplýva, že predmetom úkonu mal byť výsluch sťažovateľov v súvislosti s rozhodovaním o ich väzbe podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku, ako aj s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby. Prítomný sťažovateľ 1 vyhlásil, že nebol upovedomený o tom, že sa bude rozhodovať aj o jeho ponechaní vo väzbe. Neboli o tom poučení ani obhajcovia, ako ani sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3.

Z upovedomenia o výsluchu okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 z 13. októbra 2010 vyplýva, že 18. októbra 2010 o 8.30 h sa vykoná výsluch sťažovateľov, ktorého predmetom bude jednak rozhodovanie o väzbe podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku, ale tiež rozhodovanie o žiadostiach sťažovateľov o prepustenie z väzby.

Zo zápisnice okresného súdu č. k. 2 T 248/2010-393 z 18. októbra 2010 vyplýva, že sťažovatelia boli predvedení, ich obhajcovia neboli prítomní, pričom sa ospravedlnili.

Sťažovateľ 3 uviedol, že nechce byť vypočutý. Podal návrh, aby okresný súd rozhodol podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku v jeho neprítomnosti, pričom účasti sa vzdáva a výslovne žiada, aby sa konalo v jeho neprítomnosti. Nechce byť prítomný pri výsluchu a nemá ani čo k veci uviesť. Nebude sa vyjadrovať, všetko je uvedené písomne. V žiadosti o prepustenie z väzby uviedol aj dôvody na konanie podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku. Sťažovateľ 2 uviedol, že podal žiadosť, aby okresný súd konal v jeho neprítomnosti, a to tak pri rozhodovaní podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku, ako aj pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Nechce byť prítomný pri výsluchu a výslovne žiada, aby sa konalo v jeho neprítomnosti. To, čo uviedol v žiadosti o prepustenie z väzby, sa vzťahuje aj na konanie podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku, pričom nemá iné čo uviesť. Po tomto boli sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 odvedení eskortou

z výsluchu. Následne sa pristúpilo k výsluchu sťažovateľa 1, ktorý po zákonom poučení uviedol, že chce nahliadnuť do spisu a potom sa vyjadrí, či bude vypovedať. Po nahliadnutí do spisu uviedol inter alia, že predkladá doplnenie návrhu na odňatie veci z pôsobnosti krajského súdu do pôsobnosti Krajského súdu v Žiline. Vzhľadom na to, že zo zákonných dôvodov obžaloba nemohla byť prijatá, k ponechaniu vo väzbe sa vyjadrovať nebude a žiada, aby sa konalo v jeho neprítomnosti. Ďalej požiadal, aby bol odvedený eskortou, keďže nechce byť ďalej prítomný. Následne bol sťažovateľ 1 „*eskortovaný z výsluchu*“. Po oboznámení žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby, obžaloby a podstatného obsahu spisu sp. zn. 2 T 248/2010 prokurátor navrhol ponechať sťažovateľov vo väzbe a ich žiadosti o prepustenie z väzby zamietnuť ako nedôvodné. Na to samosudca prerušil výsluch pre účely vyhotovenia a vyhlásenia uznesenia a následne vyhlásil uznesenie, ktorým jednak podľa § 238 ods. 3 a § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku ponechal sťažovateľov vo väzbe (bod I výroku), ale tiež zamietol žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby (bod II výroku). Zápisnica ďalej obsahuje aj plný text odôvodnenia uznesenia. Z poučenia uvedeného na s. 7 zápisnice vyplýva, že proti výroku v bode I môže prokurátor a obžalovaný podať sťažnosť len ihneď po jeho vyhlásení, o ktorej bude rozhodovať krajský súd. Sťažnosť prokurátora má odkladný účinok len v tom prípade, ak je podaná ihneď po vyhlásení uznesenia. Proti výroku v bode II je prípustná sťažnosť do troch dní od jeho oznámenia cestou okresného súdu na krajský súd. Po poučení o opravnom prostriedku sa prokurátor výslovne vzdal sťažnosti tak v prospech, ako aj v neprospech sťažovateľov, pokiaľ ide o oba výroky uznesenia. Sťažovateľom bude uznesenie doručené.

Z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 3 Ndt 16/2010-473 z 8. decembra 2010 vyplýva, že trestná vec sťažovateľov vedená krajským súdom pod sp. zn. 2 Nto 7/2010, 2 Tos 71/2010 a 2 Tos 70/2010 sa tomuto súdu neodníma.

Zo sťažnosti sťažovateľov z 2. novembra 2010 podanej proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 z 18. októbra 2010 vyplýva, že namietajú jednak skutočnosť, že v bode I nie sú vôbec uvedené dôvody odkazujúce na príslušné ustanovenie § 71 ods. 1 Trestného poriadku, na základe ktorých sa sťažovatelia ponechávajú vo väzbe, ako aj v súvislosti s oboma bodmi výroku všetky tie ďalšie dôvody, ktoré sú uvedené v ich žiadostiach o prepustenie z väzby a v nadväzujúcich podaniach [tieto sú vymenované

v časti I v bode c) „K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie“, pozn.].

Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 Tos 70/2010-504 zo 16. decembra 2010 vyplýva, že ním boli sťažnosti sťažovateľov podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietnuté ako oneskorene podané (bod I) a podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnuté (bod II). Podľa odôvodnenia uznesenia trestný spis spolu so sťažnosťami bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie 15. novembra 2010. Keďže spis bol následne z dôvodu návrhu sťažovateľa 1 na odňatie a prikázanie veci predložený najvyššiemu súdu, krajský súd o podaných sťažnostiach rozhodoval po vrátení spisu na neverejnom zasadnutí 16. decembra 2010. Sťažnosti sťažovateľov smerujúce proti bodu II uznesenia okresného súdu považoval krajský súd za nedôvodné. Zo samotného podania obžaloby je možné vyvodiť, že výsledky vyšetrovania dostatočne odôvodnili postavenie obžalovaných pred súd, pričom i naďalej pretrváva dôvodné podozrenie zo spáchania žalovanej trestnej činnosti. Je to preukázané predovšetkým výpoveďami svedkov Š., T., G., M. a V. Dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku u sťažovateľov naďalej trvajú. Vzhľadom na charakter trestnej činnosti pretrváva s poukazom na výpovede svedkov (predovšetkým Š.) naďalej reálna obava z pôsobenia sťažovateľov na svedkov, pričom tento záver vychádza z dôvodného podozrenia, že sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 sú pod zrejším vplyvom sťažovateľa 1. Taktiež s poukazom na charakter trestnej činnosti, ako aj na to, že proti sťažovateľom sa vedie ďalšie trestné stíhanie, tieto skutočnosti samostatne, ako aj vo vzájomnom súhrne plne odôvodňujú záver, že u všetkých sťažovateľov sú nezmenene i naďalej dané dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Preto bolo treba žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby zamietnuť ako nedôvodné. Sťažnosti sťažovateľov smerujúce proti bodu I uznesenia okresného súdu považoval krajský súd za oneskorene podané. Podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene, a ak to okolnosti prípadu umožňujú, tak súčasne s rozhodnutím podľa § 239, § 241, § 244, alebo § 331 ods. 1, najneskôr však tak, aby postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní. Podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku proti uzneseniu o nevzatí do väzby alebo

uznesení o prepustení zatknutého obvineného na slobodu môže prokurátor podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia; to platí aj pre podanie sťažnosti obvineným, obhajcom mladistvého obvineného alebo prokurátorom proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodoval podľa § 76 ods. 3 alebo 4, pričom ustanovenie § 186 ods. 2 sa v tomto prípade nepoužije. Zo spisového materiálu jednoznačne vyplýva, že sťažovatelia boli prítomní na procesnom úkone okresného súdu 18. októbra 2010 v súvislosti s rozhodovaním o ich väzbe podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku a o ich žiadostiach o prepustenie z väzby. Sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 do zápisnice vyhlásili, že žiadajú, aby sa rozhodovalo v ich neprítomnosti, a nechceli byť prítomní pri výsluchu. Sťažovateľ 1 po vyjadrení výslovne uviedol, že žiada, aby sa konalo v jeho neprítomnosti a aby bol eskortou odvedený, keďže nechce byť ďalej prítomný. Obhajcovia sťažovateľov neboli prítomní a svoju neúčast' písomne ospravedlnili. Treba konštatovať, že rozhodovanie samosudcu podľa § 238 ods. 3 a § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku je rozhodovaním o väzbe a proti takémuto rozhodovaniu s poukazom na ustanovenie § 83 ods. 2 Trestného poriadku môže podať sťažnosť prokurátor a obvinený len ihneď po vyhlásení uznesenia. Vzhľadom na to, že sťažovatelia a ich obhajcovia nepodali sťažnosti ihneď, krajský súd ich sťažnosti podané proti výroku I uznesenia zamietol ako oneskorene podané s konštatovaním, že uznesenie nadobudlo v tomto bode právoplatnosť a vykonateľnosť ešte 18. októbra 2010, a to s poukazom na § 184 ods. 1 písm. b) bod 1 Trestného poriadku. Tým je aj dané, že o väzbe sťažovateľov bolo právoplatne rozhodnuté v rámci základnej lehoty väzby, ktorá je v prípravnom konaní sedem mesiacov a vzťahuje sa aj na lehotu väzby v zmysle § 76 ods. 6 písm. a) Trestného poriadku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom sťažovateľov na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby

Sťažovateľ 1 tvrdí, že konanie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby trvalo takmer štyri mesiace. Sťažovateľ 2 a sťažovateľ 3 tvrdia, že v ich prípade trvalo konanie viac ako tri mesiace. Preto sú sťažovatelia presvedčení, že všeobecné súdy nekonali o ich žiadostiach o prepustenie z väzby urýchlene.

Okresný súd nezaujal žiadne meritórne stanovisko a posúdenie dôvodnosti tejto časti sťažnosti ponechal na rozhodnutie ústavného súdu pri zohľadnení všetkých skutočností vyplývajúcich zo spisov.

Krajský súd je presvedčený, že vo veci sa konalo vzhľadom na všetky okolnosti v primeranom čase.

O väzbe musí súd rozhodnúť urýchlene („bref délai“, „speedily“). Lehota začína podaním návrhu alebo žiadosti a končí vydaním konečného rozhodnutia súdu, príp. doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného. Neexistuje nijaká pevne ustanovená lehota, v ktorej by súd musel rozhodnúť. Či sa rozhodlo urýchlene, posudzuje sa podľa všetkých okolností prípadu. Spravidla však lehoty rávané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru (Bezicheri c. Taliansko, Sanchez – Reisse c. Švajčiarsko).

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým po skutkovej stránke konštatovať, že konanie o návrhu sťažovateľa 1 začalo na okresnom súde 6. septembra 2010 (keď bol návrh na prepustenie z väzby doručený okresnému súdu) a skončilo sa 15. novembra 2010 (keď bol po rozhodnutí o návrhu, jeho doručení a podaní sťažnosti spis predložený krajskému súdu). Toto konanie preto trvalo dva mesiace a deväť dní.

Konanie o návrhu sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 začalo na okresnom súde 17. septembra 2010 (keď bol návrh na prepustenie z väzby doručený okresnému súdu) a skončilo sa 15. novembra 2010 (keď bol po rozhodnutí o návrhu, jeho doručení a podaní sťažnosti spis predložený krajskému súdu). Toto konanie preto trvalo jeden mesiac a 28 dní.

Konanie o návrhu sťažovateľov na krajskom súde trvalo od 15. novembra 2010 (keď bol spis okresného súdu predložený krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti) a skončilo sa 23. decembra 2010 (keď bol po rozhodnutí o sťažnosti spis vrátený okresnému súdu). Toto konanie preto trvalo jeden mesiac a osem dní.

Celková doba konania na oboch stupňoch v prípade sťažovateľa 1 bola tri mesiace a sedemdnásť dní a v prípade sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 tri mesiace a tri dni.

Ústavný súd považuje dĺžku konania na okresnom súde v prípade všetkých sťažovateľov za celkom neprimeranú, pretože v podstate u každého z nich trvalo konanie asi dva mesiace.

Odlišná je situácia v konaní vedenom krajským súdom. Tu je podstatné, že po predložení spisu (15. novembra 2010) krajský súd neodkladne už 16. novembra 2010 spis odoslal najvyššiemu súdu na rozhodnutie o návrhu sťažovateľa 1 odňať vec krajskému súdu. Spis bol vrátený 14. decembra 2010, vzápätí na to 16. decembra 2010 krajský súd o podaných sťažnostiach rozhodol a 23. decembra 2010 spis vrátil okresnému súdu. Návrhu sťažovateľa 1 na odňatie veci krajskému súdu nebolo vyhovené. Preto obdobie od 16. novembra 2010 do 14. decembra 2010, teda 28 dní nečinnosti krajského súdu, musí byť pričítané na ťarchu sťažovateľa 1, ktorý podal neúspešný návrh brániaci krajskému súdu konať o podanej sťažnosti. Nemožno v tomto smere akceptovať argumentáciu sťažovateľa 1, podľa ktorej krajský súd nemal brať na jeho návrh na odňatie veci zreteľ a v rámci prednostnej aplikácie čl. 5 ods. 4 dohovoru mal o podanej sťažnosti rozhodnúť bez toho, aby predtým spis odoslal najvyššiemu súdu na rozhodnutie o návrhu na odňatie veci.

Podľa presvedčenia ústavného súdu nemožno z ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru vyvodiť, že by bolo povinnosťou súdu konať o dôvodnosti ďalšieho trvania väzby aj na úkor práva obvineného na nestranného a nezaujatého sudcu. Je totiž povinnosťou všeobecného súdu postupovať tak, aby všetky relevantné práva obvineného boli rešpektované. Nie je teda možné niektoré z týchto práv uprednostniť do tej miery, že tým dôjde k praktickej eliminácii iného práva (mutatis mutandis II. ÚS 76/2011).

Vzhľadom na dosiaľ uvedené možno dospieť k záveru, že v prípade sťažovateľa 1 je potrebné vychádzať z toho, že dĺžka konania na krajskom súde bola po odrátaní dvadsaťosem dní iba desať dní, a preto bola primeraná.

Naproti tomu treba súhlasiť so sťažovateľom 2 a sťažovateľom 3, podľa ktorých v ich prípade nebola dĺžka konania na krajskom súde v trvaní jeden mesiac a osem dní primeraná, keďže oni na rozdiel od sťažovateľa 1 odňatie veci krajskému súdu

nenavrhovali, a preto o ich sťažnostiach bolo možné rozhodnúť aj bez predloženia spisu najvyššiemu súdu tak, že postupom podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku per analogiam sa mohlo rozhodovanie o ich sťažnostiach vylúčiť zo spoločného konania.

Vychádzajúc z uvedených úvah dospel ústavný súd k záveru, že okresný súd porušil čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom sťažovateľov na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby (bod 1 výroku nálezu) a krajský súd zasa rovnaké ustanovenia v súvislosti s právom sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby (bod 2 výroku nálezu). Naproti tomu nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľa 1 zo strany krajského súdu, a preto v tejto časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 9 výroku nálezu).

**K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru
v súvislosti s právom sťažovateľov na rozhodnutie o zákonnosti väzby v súlade
s konaním ustanoveným zákonom a s právom na obhajobu**

Sťažovatelia sú presvedčení, že bolo povinnosťou krajského súdu preskúmať bod I uznesenia okresného súdu meritorne, pretože sťažnosť proti tomuto výroku nepodali oneskorene. Vychádzajú zo skutočnosti, že ani oni, ani ich obhajcovia neboli pri vyhlásení uznesenia okresného súdu osobne prítomní, a preto nie je možné v ich prípade trvať na tom, že sťažnosť mohli podať iba hneď po vyhlásení uznesenia. Znamenalo by to vlastne, že využitím práva nezúčastniť sa úkonu okresného súdu by sa vzdali možnosti podať proti uzneseniu riadny opravný prostriedok.

Krajský súd je toho názoru, že postupoval v plnom súlade so zákonom, keď tú časť sťažnosti, ktorá smerovala proti bodu I uznesenia okresného súdu, zamietol ako oneskorene podanú.

Podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodne o väzbe alebo o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť pracovných dní pred uplynutím lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní alebo pred uplynutím lehoty väzby v prípravnom

konaní; nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní alebo lehoty, ktorá sa má predĺžiť, inak predseda senátu nadriadeného súdu prepustí obvineného z väzby na slobodu písomným príkazom, ktorý musí byť primerane odôvodnený. Predĺžiť lehotu väzby možno len vtedy, ak návrh podľa odseku 2 bol podaný včas a ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Predĺženie lehoty väzby môže trvať až sedem mesiacov, lehota väzby v prípravnom konaní však nesmie presiahnuť dĺžku podľa odseku 7. Pri späťvzátí návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby sa postupuje primerane podľa § 72 ods. 3.

Podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku proti uzneseniu o nevzatí do väzby alebo uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu môže prokurátor podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia; to platí aj pre podanie sťažnosti obvineným, obhajcom mladistvého obvineného alebo prokurátorom proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodoval podľa § 76 ods. 3 alebo 4, ustanovenie § 186 ods. 2 sa v tomto prípade nepoužije.

Podľa § 238 ods. 2 Trestného poriadku po podaní obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste súd rozhoduje samostatne všetky otázky súvisiace s ďalším konaním a je povinný, nečakajúc na ďalšie návrhy, urobiť všetky rozhodnutia a opatrenia upravené týmto zákonom, ktoré sú potrebné na skončenie veci a na výkon súdneho rozhodnutia.

Podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene a ak to okolnosti prípadu umožňujú, tak súčasne s rozhodnutím podľa § 239 ods. 1, § 241, § 244 alebo § 331 ods. 1, najneskôr však tak, aby postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní.

O zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru rozhoduje súd. Z organického hľadiska pojem súd má rovnaký význam ako v čl. 6 ods. 1, t. j. musí ísť o orgán nezávislý

od výkonnej moci a od strán a nestranný. Iná otázka je, či konanie pred súdom podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí poskytovať aj rovnaké garancie procesnej povahy, ako v čl. 6 ods. 1. So zreteľom na to, že čl. 6 ods. 1 sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky uvedené v čl. 6 ods. 1 nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4. Určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4. Tieto záruky nemusia byť nutne rovnaké, ako sú tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 v prípade rozhodovania vo veci samej (De Wilde c. Belgicko, Winterwerp c. Holandsko).

Právo obvineného na obhajobu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru treba považovať nepochybne aj za súčasť konania o väzbe. Treba ho teda považovať za súčasť procesných práv obvineného aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ústavy. Povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe sa obvinenému reálne umožnilo.

Z pohľadu ústavného súdu je potrebné predovšetkým konštatovať, že okresný súd 18. októbra 2010 rozhodol uno actu dvoma samostatnými výrokmi, a to jednak o ďalšom trvaní väzby sťažovateľov potom, ako bola na nich podaná obžaloba, ako aj o návrhu sťažovateľov na ich prepustenie z väzby.

Nemôžu byť žiadne pochybnosti o tom, že pri súčasnom rozhodovaní o týchto dvoch veciach ide v podstate o posúdenie rovnakých skutkových a právnych okolností, a preto aj závery súdu o tom, či obvinený bude aj naďalej väzobne stíhaný, musia byť v oboch prípadoch totožné. Z uvedeného by sa javilo na prvý pohľad ako logické, že pokiaľ aspoň v jednej zo skúmaných vecí druhostupňový súd podanú sťažnosť meritórne preskúmal, nemalo by dôjsť k porušeniu označených práv tým, že v druhej veci sa meritórne preskúmanie nedalo vykonať pre oneskorené podanie riadneho opravného prostriedku. Pri hlbšej analýze je však zrejmé, že v danom prípade by bolo možné takúto úvahu uplatniť iba vtedy, keby druhostupňový súd sťažnosť proti včas napadnutému výroku zamietol. Naproti tomu, ak by sa v rámci meritórneho skúmania výroku, ktorým bola žiadosť

sťažovateľov o prepustenie z väzby zamietnutá, dospelo k záveru, že tento výrok treba zrušiť a zároveň by zostal nedotknutý výrok, podľa ktorého sa sťažovatelia po podaní obžaloby ponechávajú vo väzbe, vznikol by protirečivý a právne neudržateľný stav. Z pohľadu ústavného súdu sa preto javí ako otázna správnosť takej rozhodovacej praxe všeobecných súdov, ktorá presadzuje rozhodovanie o viacerých návrhoch týkajúcich sa ďalšieho trvania väzby tej istej osoby jedným rozhodnutím, avšak samostatnými výrokmi. Napr. v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 38/97 z 30. júna 1997 sa vyslovuje právny názor, podľa ktorého ak v rámci predbežného pojednania obžaloby dôjde k súbehu rozhodovania o ďalšom trvaní väzby obvineného s povinnosťou rozhodnúť o žiadosti o prepustenie z väzby, súd neskúma dôvodnosť trvania väzby alebo zmeny dôvodov osobitne, ale dôvody väzby posudzuje na základe všetkých stanovených zákonných podmienok v tom istom konaní. Účelnejšie sa teda zdá také riešenie, aby v prípade súbehu rozhodovania o väzbe sa rozhodlo iba jedným výrokom. Treba ale zároveň dodať, že takýto postup naráža na rozdielnu úpravu lehoty na podanie sťažnosti pri rozhodovaní o väzbe po podaní obžaloby a pri rozhodovaní o návrhu na prepustenie z väzby.

Podľa názoru ústavného súdu na základe zistených skutočností možno povedať, že okresný súd nepostupoval tak, aby zabezpečil reálny výkon práva na obhajobu sťažovateľom, pričom krajský súd toto pochybenie okresného súdu nenapravil.

Je nepochybné, že sťažovatelia sa v rámci procesného úkonu okresného súdu 18. októbra 2010 vyjadrili v tom zmysle, že nechcú byť vypočutí a chcú, aby sa konalo a rozhodlo v ich neprítomnosti. Okresný súd požiadavke sťažovateľov bez ďalšieho vyhovel a dal ich z pojednávacej miestnosti odviesť eskortou. Urobil tak bez toho, aby predtým sťažovateľov poučil, že proti uzneseniu okresného súdu, ktoré bude v rámci úkonu predvídateľne vyhlásené, bude možné podať sťažnosť iba okamžite po vyhlásení uznesenia, ale tiež bez toho, aby ich poučil (na účely prípadnej realizácie práva na obhajobu podaním sťažnosti) o možnosti zúčastniť sa aspoň vyhlásenia uznesenia.

Za daného stavu nemožno akceptovať právny názor krajského súdu, ktorý považoval sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu v bode I za oneskorene podanú. Preto vo vzťahu

k bodu I uznesenia okresného súdu došlo zo strany krajského súdu k porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 3 výroku nálezu).

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom sťažovateľov na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie

Sťažovatelia tvrdia, že hoci vo svojich žiadostiach o prepustenie z väzby poukazovali na viaceré skutočnosti (od ich vzatia do väzby až do podania obžaloby bol vykonaný iba jeden procesný úkon, a teda nešlo o osobitne starostlivý a urýchlený postup, obhajcom nebolo umožnené preštudovať spis po skončení vyšetrovania, dá sa očakávať uloženie trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom, ďalšie závažné procesnoprávne pochybenia uvedené v návrhu sťažovateľa 1 na odňatie veci z pôsobnosti krajského súdu z 13. októbra 2010, poukaz na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa prípadov, v ktorých je obvinený stíhaný v dvoch samostatných trestných konaniach, pričom v jednom z nich je vo väzbe), všeobecné súdy sa týmito námietkami nezaoberali a nevysporiadali.

Krajský súd je toho názoru, že dostatočným spôsobom skúmal a vyhodnotil existenciu dôvodov väzby u každého zo sťažovateľov.

Skutočnosť, že tu boli dôvody väzby po celú dobu jej trvania, sama osebe nestačí pre záver, že obvinený bol súdený v primeranej lehote, ak väzba trvala neprimerane dlho. Primeranosť lehoty sa tu posudzuje podľa rovnakých kritérií, ako primeranosť lehoty konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. podľa povahy veci, správania strán a správania orgánu štátu. Primeranosť lehoty sa potom posudzuje prísnejšie, ako v prípade čl. 6 ods. 1 dohovoru a vyžaduje sa, aby vnútroštátne orgány postupovali vo väzobných veciach s „osobitným urýchlením“ (Tomasi c. Francúzsko z 27. augusta 1992, Abdoella c. Holandsko z 25. novembra 1992). Napr. vo veci Toth c. Rakúsko sa zistilo, že uvádzané dôvody väzby existovali po celú dobu jej trvania, ale rakúske orgány nepostupovali v konaní s dostatočným urýchlením, keďže v jej priebehu boli dlhšie trvajúce obdobia nečinnosti vyšetrujúceho sudcu (Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Ak ide o taký argument strany, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko).

Medzi účastníkmi konania je nepochybné, že krajský súd nijako nereagoval v odôvodnení uznesenia vo vzťahu k jeho bodu II na niektoré argumenty sťažovateľov uvádzané v návrhoch na prepustenie z väzby a v sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu. Podľa krajského súdu bolo totiž postačujúce ustálenie, že dôvody väzby trvajú.

Treba prisvedčiť správnosti právneho názoru vyjadreného sťažovateľmi.

Proti ďalšiemu trvaniu väzby uplatnili celý rad argumentov, z ktorých sa javí ako najzávažnejší ten, podľa ktorého od vzatia do väzby až do podania obžaloby mal byť vykonaný iba jeden procesný úkon, čo by znamenalo, že sa v trestnej veci sťažovateľov nekonalo s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Pokiaľ by bolo toto tvrdenie pravdivé, mohlo by to prípadne postačovať pre záver o nedôvodnosti ďalšieho trvania väzby, čo by vo svojich dôsledkoch znamenalo prepustenie sťažovateľov.

Krajský súd tým, že sa nezaoberal takým argumentom sťažovateľov, ktorý bol pre jeho verdikt v súvislosti s bodom II uznesenia okresného súdu rozhodujúci, porušil čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 4 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Berúc do úvahy citované ustanovenie ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 2 Tos 70/2010-504 zo 16. decembra 2010 (bod 5 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Sťažovatelia nepožadovali, aby ústavný súd po zrušení uznesenia krajského súdu vec vrátil na ďalšie konanie. Takýto postup by v danom prípade ani neprichádzal do úvahy, a to vzhľadom na skutočnosť, že sťažovatelia boli 1. apríla 2011 prepustení z väzby. Nie je už

preto v súčasnosti možné dôvodnosť trvania väzby sťažovateľov skúmať so spätnou účinnosťou, teda za dobu minulú.

Ústavný súd uložil okresnému súdu zaplatiť sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie v sume po 2 000 € pre každého z nich (bod 6 výroku nálezu) a krajskému súdu v sume 4 000 € pre sťažovateľa 1 a po 4 500 € pre sťažovateľa 2 a sťažovateľa 3 (bod 7 výroku nálezu).

Z dôvodu, že okresný súd konal o žiadostiach sťažovateľov o prepustenie z väzby po dobu dvoch mesiacov, považoval ústavný súd v súlade so zásadou spravodlivosti za primerané finančné zadosťučinenie v sume po 2 000 € pre každého zo sťažovateľov.

Z rovnakých dôvodov v prípade krajského súdu, ktorý konal o sťažnosti podanej sťažovateľom 2 a sťažovateľom 3 asi jeden mesiac, ústavný súd považoval za primeranú sumu finančného zadosťučinenia čiastku po 500 € pre každého z nich.

Hoci ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu o zamietnutí sťažnosti podanej sťažovateľmi, nemohol zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, keďže možnosť ďalej preskúmať dôvodnosť väzby sťažovateľov už nie je daná vzhľadom na to, že ich väzba v predmetnej trestnej veci sa už skončila. Znamená to vo svojich dôsledkoch, že pochybením, ktorého sa krajský súd dopustil, bolo s konečnou platnosťou zmarené právo sťažovateľov na súdne preskúmanie dôvodnosti trvania ich väzby. Došlo teda vlastne k *degenerationis iustitiae*. Na nápravu takto vzniknutej ujmy bolo potrebné priznať sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie, ktorého výšku ústavný súd ustálil vzhľadom na okolnosti prípadu, následok, ku ktorému došlo, a princíp spravodlivosti sumou 4 000 € pre každého zo sťažovateľov.

Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v sume 915,88 € (bod 8 výroku nálezu).

Náhrada trov konania je tvorená troma úkonmi právnych služieb v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť a replika na vyjadrenie krajského súdu), a to u každého zo sťažovateľov. Pritom za prevzatie a prípravu zastupovania patrí odmena

v plnej výške po 123,50 € a za spísanie sťažnosti a repliky patrí ako za spoločné úkony v zastúpení viacerých osôb polovičná odmena po 61,75 € za každého zo sťažovateľov. Ďalej prináleží režijný paušál deväťkrát po 7,41 € a dvadsaťpercentná daň z pridanej hodnoty zo sumy 807,69 €, teda 161,53 €. Spolu by išlo o čiastku 969,22 €. Keďže však sťažovatelia požadovali iba sumu 915,88 €, nebolo možné priznať im čiastku vyššiu.

Nebolo možné vyhovieť sťažnosti v časti požadujúcej zrušenie uznesenia okresného súdu sp. zn. 2 T 248/2010 z 18. októbra 2010, nariadenie neodkladne prepustiť sťažovateľov z väzby a priznanie zvyšku primeraného finančného zadosťučinenia (bod 10 výroku nálezu).

Vychádzajúc zo skutočnosti, že sťažnosť v časti namietajúcej porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 2 T 248/2010 bola v rámci predbežného prerokovania sťažnosti uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 116/2011-45 z 30. marca 2011 odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu, nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľov zrušiť uznesenie okresného súdu.

Keďže väzba sťažovateľov sa už skončila, požiadavka nariadiť urýchlené prepustenie sťažovateľov z väzby sa stala bezpredmetnou.

Pokiaľ sa sťažovatelia domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia v čiastke prevyšujúcej sumy priznané v bodoch 6 a 7 výroku nálezu, nebolo možné ich požiadavkám vyhovieť z dôvodov už uvedených.

Napokon treba uviesť, že nebolo potrebné meritórne sa zaoberať požiadavkami sťažovateľov na vyslovenie porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania a porušenia čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru v súvislosti s právom byť považovaný za nevinného, dokiaľ vina nebola preukázaná zákonným spôsobom, keďže uznesenie krajského súdu bolo zrušené na základe iných skutočností, pričom ďalšie skúmanie dôvodnosti väzby sťažovateľov už neprichádza vôbec do úvahy.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2011